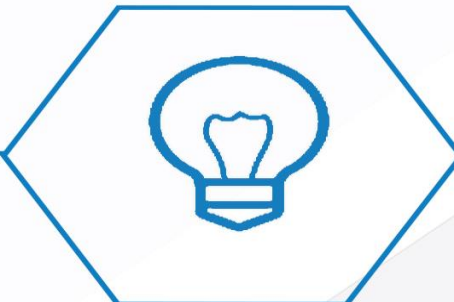

Rzecznik
Finansowy

www.rf.gov.pl

Webinarium

**UBEZPIECZENIA
ODPOWIEDZIALNOŚCI CYWILNEJ
FIRM I INNYCH PODMIOTÓW**

22.02.2024

ORGANIZATOR WEBINARIUM
BIURO RZECZNIKA FINANSOWEGO

Rzecznik
Finansowy

www.rf.gov.pl

PREZENTUJE

Marek Kurowski

Główny specjalista w Departamencie Klienta
Rynku Ubezpieczeniowo-Emerytalnego
w Biurze Rzecznika Finansowego.

UBEZPIECZENIA ODPOWIEDZIALNOŚCI CYWILNEJ FIRM I INNYCH PODMIOTÓW

O CZYM BĘDZIE WEBINARIUM?

- WPROWADZENIE
- 1. POJĘCIE ODPOWIEDZIALNOŚCI CYWILNEJ
- 2. DOCHODZENIE ROSZCZEŃ Z UBEZPIECZENIA OC PRZEDSIĘBIORCY
- 3. DOCHODZENIE ROSZCZEŃ Z UBEZPIECZENIA OC ZARZĄDCY DROGI
- 4. DOCHODZENIE ROSZCZEŃ Z UBEZPIECZENIA OC POSIADACZA/ZARZĄDCY NIERUCHOMOŚCI
- PYTANIA I ODPOWIEDZI

Rzecznik
Finansowy

www.rf.gov.pl

WPROWADZENIE

Liczba wniosków o interwencję Rzecznika Finansowego

	2021	2022	2023
OC firmy/przedsiębiorcy	473 (5,0%)	421 (4,8%)	489 (5,3%)
OC zarządcy drogi	270 (2,9%)	296 (3,3%)	324 (3,4%)
OC zarządcy nieruchomości	193 (2,1%)	192 (2,2%)	210 (2,3%)
OC z życia prywatnym	117 (1,3%)	135 (1,5%)	176 (1,9%)
OC zawodowe	128 (1,4%)	98 (1,5%)	89 (1,9%)
OC szpitala/placówki medycznej	39 (0,4%)	56 (0,7%)	65 (0,7%)

Skargi z tytułu ubezpieczeń OC firm, OC zarządców dróg i OC zarządców nieruchomości stanowią ok. 10% ogółu skarg kierowanych do Rzecznika Finansowego w ostatnich latach.

Rzecznik
Finansowy

www.rf.gov.pl

01

POJĘCIE

ODPOWIEDZIALNOŚCI CYWILNEJ

Kiedy i jakich roszczeń można dochodzić?

Odpowiedzialność cywilna polega na ponoszeniu konsekwencji działań własnych lub osób trzecich w celu naprawienia szkody.

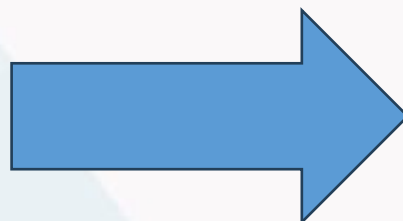
- **ODPOWIEDZIALNOŚĆ DELIKTOWA** (za czyny niedozwolone)
 - ❖ na zasadzie winy (działanie umyślne lub niedbalstwo = zaniechanie działania)
 - za szkody wyrządzone czynem własnym (art. 415, 416, 422, 425-441 k.c.)
 - za szkody wyrządzone czynem innej osoby, nad którą osoba ma obowiązek nadzoru lub się nią wyręcza (art. 427, 429, 430 k.c.)
 - ❖ Na zasadzie ryzyka (za szkody wyrządzone przez ruch przedsiębiorstwa wprawianego za pomocą sił przyrody) (art. 435 k.c.)
 - ❖ Na zasadzie słuszności (m.in. za szkody wyrządzone przez zwierzęta) (art. 431 § 2 k.c.)
- **ODPOWIEDZIALNOŚĆ KONTRAKTOWA** (za niewykonanie lub niewłaściwe wykonanie umowy) (art. 471 k.c.)
- **ODPOWIEDZIALNOŚĆ PRODUKTOWA** (wprowadzenie na rynek wadliwego produktu) (art. 449 k.c.)

Przedsiębiorcy, instytucje i inne podmioty mogą zabezpieczyć się przed ryzykiem ponoszenia finansowych konsekwencji szkód spowodowanych w ramach odpowiedzialności cywilnej zawierając umowę **ubezpieczenia OC ogólnej**.

ODPOWIEDZIALNOŚĆ CYWILNA

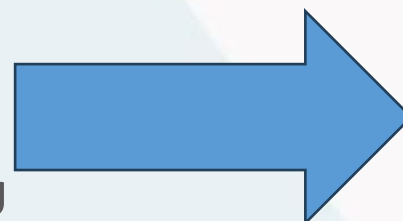
TYPOWE ZDARZENIA I SYTUACJE

- ❖ SZKODY PRZY PRACY FACHOWCÓW
- ❖ SZKODY PRZY PRACY MASZYN
- ❖ ŹŁE/NIEWYKONANA USŁUGA
- ❖ WADA PRODUKTU

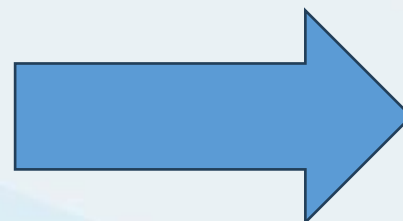
UBEZPIECZENIE OC PRZEDSIĘBIORCY
(deliktowe, kontraktowe, produktowe)

- ❖ ŚLISKI CHODNIK / POSADZKA
- ❖ POWALONE DRZEWO/GAŁĄŻ
- ❖ SPADAJĄCE PRZEDMIOTY Z BUDYNKU

**UBEZPIECZENIE OC POSIADACZA/ZARZĄDCY
NIERUCHOMOŚCI**

- ❖ DZIURA W JEZDNI
- ❖ DZIKIE ZWIERZĘTA NA DRODZE

UBEZPIECZENIE OC ZARZĄDCY DROGI

UBEZPIECZENIA ODPOWIEDZIELNOŚCI CYWILNEJ

ODPOWIEDZIALNOŚĆ DELIKTOWA – NAJCZĘSTSZE ZDARZENIA Z OC FIRM

Rzecznik
Finansowy
www.rf.gov.pl

Kto z winy swej wyrządził drugiemu szkodę, obowiązany jest do jej naprawienia.

art. 415. Kodeksu Cywilnego

POSZKODOWANY

SPRAWCA

UBEZPIECZENIE OC

UBEZPIECZYCIEL

Ubezpieczyciela nie łączy z poszkodowanym żaden bezpośredni stosunek prawny.
Ubezpieczyciel dopiero po powstaniu szkody wstępuje w obowiązki ubezpieczającego, tym samym stając się zobowiązanym do naprawienia wyrządzonej przez ubezpieczającego szkody.
Obowiązek ubezpieczyciela powstaje tylko wtedy, jeżeli szkoda mieści się w zakresie i wysokości udzielonej ochrony ubezpieczeniowej.

MOŻLIWE ROSZCZENIA Z TYTUŁU ODPOWIEDZIALNOŚCI DELIKTOWEJ

SZKODY OSOBOWE

- **ZADOŚĆUCZYNIENIE PIENIĘŻNE ZA DOZNANĄ KRZYWDĘ** (art. 445 k.c. w zw. z art.444)
- **ZWROT KOSZTÓW LECZENIA I REHABILITACJI** (art.444 §1 k.c.)
- **RENTA UZUPEŁNIAJĄCA (wyrównanie różnicy w dochodach)** (art. 444 §2 k.c.)
lub
- **KAPITALIAZACJA RENTY** (art. 444 §2 k.c.)
- **ZWROT UTRACONYCH ZAROBKÓW** (art. 361 §2 k.c.)

SZKODY MAJĄTKOWE

- **ODSZKODOWANIE ZA STRATĘ LUB NAPRAWĘ ZNISZCZONEGO MIENIA** (art. 361 k.c.)
- **ZWROT UTRACONYCH KORZYŚCI** (art. 361 §2 k.c.)

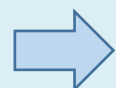
Zgodnie z art. 363 k.c. naprawienie szkody powinno nastąpić według wyboru poszkodowanego – albo poprzez przywrócenie stanu poprzedniego, albo zapłatę odpowiedniej sumy pieniężnej. Jeśli to pierwsze nie jest możliwe lub okazuje się zbyt trudne bądź kosztowne, to wówczas pozostaje przekazanie odpowiedniej sumy pieniędzy.

DOCHODZENIE ROSZCZEŃ Z ODPOWIEDZIALNOŚCI DELIKTOWEJ

Aby skutecznie dochodzić roszczenia należy wykazać, że spełnione zostały 3 przesłanki:

-
- ✓ Szkoda musi rzeczywiście powstać (czyli w dobrach osoby poszkodowanej musi powstać uszczerbek)
 - ✓ Sprawca musi ponosić winę (za czyn lub za zaniechanie, np. w postaci niedbalstwa)
 - ✓ Pomiędzy szkodą a czynem musi istnieć związek przyczynowy

Ciężar dowodu spoczywa na tym, kto chce dochodzić roszczeń z powodu popełnionego czynu niedozwolonego!

W sytuacji gdy zachodzi odpowiedzialność na zasadzie ryzyka, przedsiębiorca może uwolnić się od odpowiedzialności gdy wykáže, że szkoda nastąpiła na skutek:

- siły wyższej
- wyłącznej winy poszkodowanego
- wyłącznej winy osoby trzeciej, za którą przedsiębiorca nie ponosi odpowiedzialności.

DOCHODZENIE ROSZCZEŃ Z ODPOWIEDZIALNOŚCI DELIKTOWEJ (cd) PRZYCZYNIENIE SIĘ POSZKODOWANEGO DO POWSTANIA SZKODY

Jeżeli poszkodowany przyczynił się do powstania lub zwiększenia szkody, obowiązek jej naprawienia ulega odpowiedniemu zmniejszeniu stosownie do okoliczności, a zwłaszcza do stopnia winy obu stron. (art. 362 k.c.)

- **Przyczynienie się poszkodowanego powinno być rozpatrywane pod kątem widzenia związku przyczynowego między zachowaniem się poszkodowanego, a powstaniem szkody.**
- **Przyczynienie się poszkodowanego obejmuje, zgodnie ze znaczeniem tego wyrazu, zarówno zawinione jak i niezawinione zachowanie się poszkodowanego.**

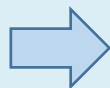

DOCHODZENIE ROSZCZEŃ Z ODPOWIEDZIALNOŚCI DELIKTOWEJ (cd)

ODPOWIEDZIALNOŚĆ SOLIDARNA

Przewidziana kodeksem cywilnym instytucja solidarności zobowiązań dłużników ma na celu ułatwienie dochodzenia należności, w tym z tytułu roszczeń z odpowiedzialności cywilnej, tak deliktowej, jak i kontraktowej. (art. 366 k.c.)

-
- **Warunkiem przyjęcia odpowiedzialności solidarnej jest wyrządzenie jednej szkody przez kilka osób.**
 - **Pomiędzy działaniem lub zaniechaniem tych osób musi zachodzić ścisły związek przyczynowy.**

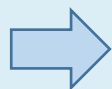

Zdarza się, że ubezpieczyciel przyjmuje odpowiedzialność ubezpieczeniową za szkodę, za którą odpowiedzialność cywilną ponoszą dwa lub więcej podmioty (specjalna opcja/klauzula na polisie ubezpieczenia OC firmy).

DOCHODZENIE ROSZCZEŃ Z ODPOWIEDZIALNOŚCI DELIKTOWEJ (cd) PRZEDAWNIEŃ ROSZCZEŃ

Roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym ulega przedawnieniu z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się albo przy zachowaniu należytej staranności mógł się dowiedzieć o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia. Jednakże termin ten nie może być dłuższy niż dziesięć lat od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę. (art. 442¹ §1 k.c.)

Ubezpieczyciele w umowach ubezpieczenia OC ogólnej ograniczają czasem okres swojej odpowiedzialności do trzech lat, od dnia nastąpienia zdarzenia ubezpieczeniowego objętego **umową** (tj. do terminów wynikających z art. 819 §2 k.c.).

Rzecznik
Finansowy

www.rf.gov.pl

02

DOCHODZENIE ROSZCZEŃ Z UBEZPIECZENIA OC FIRMY

Jak postępować z razie szkody?

UBEZPIECZENIA OC PRZEDSIĘBIORCY

PRZEDMIOT UBEZPIECZENIA

Odpowiedzialność cywilna działalności gospodarczej może być ubezpieczona w odrębnej polisie ubezpieczenia OC firmy lub też w pakiecie ubezpieczeń dedykowanych przedsiębiorcom obejmującym ubezpieczenie mienia jak i OC działalności firmy.

- **OC DELIKTOWA** (za czyny zabronione) (art.415 k.c.)(art. 435 k.c.)
 - ✓ **W ZWIĄZKU Z PROWADZONĄ DZIAŁALNOŚCIĄ**
 - ✓ **W ZWIĄZKU Z POSIADANIEM MIENIA**
- **OC KONTRAKTOWA** (niewykonanie lub nienależyte wykonanie umowy)(art. 471 k.c.)
opcjonalnie
- **OC PRODUKTOWA** (wprowadzenie na rynek wadliwego produktu) (art. 449 k.c.)

UBEZPIECZENIA OC PRZEDSIĘBIORCY

ZAKRES UBEZPIECZENIA

Zakres ubezpieczenia jest wskazany na polisie oraz w OWU. Istotne jest dopasowanie umowy do charakteru działalności firmy poprzez rozszerzanie standardowej umowy o odpowiednie klauzule.

-
- **RAŻĄCE NIEDBALSTWO**
 - **KLAUZULE DODATKOWE** (rozszerzenia odpowiedzialności terytorialne, branżowe)
 - **KLAUZULA ODPOWIEDZIALNOŚCI ZA CZYSTE STRATY FINANSOWE**
 - **KLAUZULA ODPOWIEDZIALNOŚCI SOLIDARNEJ**

- ✓ **Ubezpieczeniem objęte są tylko zdarzenia zaistniałe w okresie umowy ubezpieczenia.**
- ✓ **Ubezpieczeniem objęte są czynne własne przedsiębiorcy jak i osób trzecich, na którymi sprawował kontrolę lub się nimi wyręczał.**

UBEZPIECZENIA OC PRZEDSIĘBIORCY

WYŁĄCZENIA ODPOWIEDZIALNOŚCI UBEZPIECZYCIELA

Rzecznik
Finansowy

www.rf.gov.pl

najczęstsze przykłady wyłączeń

- **SZKODY UMYŚLNE**
- **DZIAŁALNOŚĆ BEZ WYMAGANYCH UPRAWNIENÍ**
- **SZKODY WYRZĄDZONE OSOBOM BLISKIM UBEZPIECZONYM**
- **SZKODY WYRZĄDZONE POD WPŁYWEM ALKOHOLU**
- **ODPOWIEDZIALNOŚĆ CYWILNA BĘDĄCA PRZEDMIOTEM SYSTEMU UBEZPIECZEŃ OBOWIĄZKOWYCH** (opcja - ubezpieczenia nadwyżkowe)
- **ROSZCZENIA WYNIKAJĄCE Z RĘKOJMI LUB GWARANCJI** (przy klauzuli OC produktowej)

UBEZPIECZENIA OC PRZESIĘBIORCY

SUMA GWARANCYJNA (1)

SYSTEM SG LIMITU NA JEDNO ZDARZENIE

- **suma gwarancyjna oznacza maksymalną wartość odszkodowania/świadczenia wypłacana przez ubezpieczyciela ze wszystkich wypadków/zdarzeń ubezpieczeniowych w okresie ubezpieczenia**
- **podlimit na jedno zdarzenie stanowi górną granicę (maksymalny limit) odpowiedzialności ubezpieczyciela za jeden wypadek w okresie ubezpieczenia**
- **jeżeli wysokość odszkodowania przekroczy wysokość podlimitu za zdarzenie bądź sumy gwarancyjnej różnicę (nadwyżkę ponad te sumy) ubezpieczający (sprawca) jest obowiązany pokryć z własnych środków**

SYSTEM SG DO WYCZERPANIA

- **każdorazowa wypłata odszkodowania zmniejsza o sumę gwarancyjną o wypłaconą kwotę**

Czasami umowy zawierane są z opcją franszyzy redukcyjnej (udział własny), tj. szkody do pewnego poziomu wyrażonego w umowie kwotowo (np. 500 zł) lub procentowo (np. 20% szkody) pokrywane są przez ubezpieczonego z własnych środków.

UBEZPIECZENIA OC PRZESIĘBIORCY (cd)

SUMA GWARANCYJNA (2)

SZKODY SERYJNE

- W przypadku serii szkód z jednego zdarzenia o kolejności zaspokajania roszczeń decyduje data zgłoszenia roszczenia ubezpieczycielowi.

KOLEJNOŚĆ ZASPOKAJANIA ŚWIADCZEŃ

- W przypadku wystąpienia szkody, która rodzi różnego rodzaju obowiązki po stronie ubezpieczyciela zaspokojenie roszczeń poszkodowanego następuje w następującej kolejności:
 - świadczenie jednorazowe
 - renty tymczasowe
 - renty czasowe
 - renty dożywotnie
 - renty alimentacyjne

 Gdy podlimit na jedno zdarzenie bądź suma gwarancyjna określona jako suma na jedno i wszystkie zdarzenia po zaspokojeniu świadczeń jednorazowych lub ich części nie wystarcza na pokrycie kolejnych w/w świadczeń ubezpieczyciel wypłaca świadczenia do wysokości sumy zachowując wskazaną kolejność.

Pozostała część świadczeń w takim przypadku obciąża sprawcę lub osobę, która jest odpowiedzialna za sprawcę.

1. USTALENIE ODPOWIEDZIALNOŚCI (na zasadzie winy lub na zasadzie ryzyka)

Przedsiębiorstwa, które nie korzystają w przeważającej części z sił przyrody (pary, gazu, elektryczności, paliw płynnych itp.) odpowiadają za szkody na zasadzie winy, a więc, by móc dochodzić roszczeń, trzeba udowodnić ich winę za zdarzenie i jego skutki.

Przykład: szkody wyrządzone przez firmę remontową na mieniu poszkodowanego

Przedsiębiorstwa wprawiane w ruch za pomocą sił przyrody ponoszą odpowiedzialność za szkodę na osobie lub mieniu, wyrządzoną komukolwiek przez ruch przedsiębiorstwa lub zakładu **na zasadzie ryzyka**, chyba że szkoda nastąpiła wskutek siły wyższej, wyłącznie z winy poszkodowanego lub z winy osoby trzeciej, za którą przedsiębiorstwo nie ponosi odpowiedzialności.

Przykład: szkody wyrządzone przez awarię na myjni samochodowej

2. UDOKUMENTOWANIE OKOLICZNOŚCI ZDARZENIA

W przypadku odpowiedzialności cywilnej deliktowej to na poszkodowanym ciąży wykazanie winy sprawcy.

Jeśli roszczenie kierujemy do ubezpieczyciela sprawcy zatem zadbać o należyte udokumentowanie zdarzenia oraz poniesionych szkód:

- dokumentacja zdjęcia lub filmowa
- protokoły służb, oświadczenia świadków,
- dokumentacja medyczna (ważne jest podanie przyczyny urazu),
- rachunki za poniesione koszty leczenia lub/i naprawy uszkodzonych rzeczy
- wizja lokalna / ocena rzeczoznawcy

3. OKREŚLENIE WYSOKOŚCI ROSZCZENIA

Poszkodowany powinien określić czego domaga się od sprawcy.

W wypadku szkód osobowych może to być:

- zadośćuczynienie pieniężne,
- zwrot kosztów leczenia/rehabilitacji i kosztów opieki,
- renta w przypadku inwalidztwa,
- odszkodowanie z tytułu utraconych zarobków;

W przypadku szkód majątkowych są koszty zniszczonego mienia lub ich naprawy lub ewentualnie zwrot utraconych korzyści.

Przykład: awaria taksówki w wyniku niewłaściwie przeprowadzonego remontu silnika

Jeśli przy dochodzeniu roszczeń z ubezpieczenia OC firmy, suma gwarancyjna nie wystarcza na całkowite pokrycie strat, różnicę powinien zapłacić odpowiedzialny za szkodę z własnych środków.

ODMOWA PRZYJĘCIA ODPOWIEDZIALNOŚCI

Odmowna decyzja ubezpieczeniowa, zwalniająca ubezpieczyciela od odpowiedzialności, gdyż zdarzenie nie wynikało z winy podmiotu odpowiedzialnego, powinna zostać oparta o podstawy faktyczne i prawne. Podstawy faktyczne wskazują na konkretne okoliczności, które uprawniają ubezpieczyciela do odmowy świadczenia, np. siła wyższa. Podstawy prawne uprawnienia ubezpieczyciela do odmowy wypłaty świadczenia wynikają bądź z przepisów prawa powszechnie obowiązującego (np. ustawy, rozporządzenia), bądź z postanowień umowy ubezpieczenia (w tym OWU).

ZANIŻENIE ODSZKODOWANIA

Zakład ubezpieczeń jest ustawowo zobowiązany do przekazania nam wszystkich informacji związanych z postępowaniem odszkodowawczym. Jeśli mamy wątpliwości co do wysokości zaproponowanego przez ubezpieczyciela odszkodowania, to należy zażądać od zakładu ubezpieczeń dokładnego kosztorysu, na podstawie którego zostało wyliczone odszkodowanie.

Nasze zastrzeżenia, co do wyliczeń ubezpieczyciela warto skierować w trybie reklamacji wskazując na zaniżone lub nieuwzględnione naszym zdaniem koszty. Zakład ubezpieczeń musi się do naszej reklamacji odnieść w ciągu 30 dni (w skomplikowanych przypadkach do 60 dni).

Jeśli dalej stanowisko ubezpieczyciela nas nie zadawała, można zwrócić się z wnioskiem o interwencję lub postępowanie ugodowe do Rzecznika Finansowego. Należy też pamiętać, że Rzecznik może podjąć postępowanie interwencyjne lub polubowne dopiero wyczerpaniu postępowania reklamacyjnego przez ubezpieczyciela.

Rzecznik
Finansowy

www.rf.gov.pl

03 DOCHODZENIE ROSZCZEŃ Z UBEZPIECZEŃ OC ZARZĄDCY DROGI

Jak postępować w razie szkody?

UBEZPIECZENIE OC ZARZĄDCY DROGI (1)

Podstawą roszczeń odszkodowawczych zawiera art. 20 ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych określający katalog podstawowych obowiązków zarządcy drogi.

Między innymi, ważne dla odpowiedzialności odszkodowawczej są:

- ✓ utrzymanie nawierzchni drogi, chodników, drogowych obiektów inżynierskich, urządzeń zabezpieczających i innych,
- ✓ koordynacja robót w pasie drogowym,
- ✓ przeprowadzanie okresowych kontroli stanu dróg i drogowych obiektów inżynierskich ze szczególnym uwzględnieniem ich wpływu na stan bezpieczeństwa ruchu drogowego,
- ✓ wykonywanie robót interwencyjnych, robót utrzymaniowych i zabezpieczających,
- ✓ wprowadzanie ograniczeń lub zamykanie dróg, wyznaczanie objazdów gdy występuje bezpośrednie zagrożenie bezpieczeństwa osób lub mienia,
- ✓ utrzymanie zieleni przydrożnej w tym sadzenie i usuwanie drzew i krzewów.

Zaniedbania ze strony zarządcy drogi stanowi naruszenie w/w przepisów, co w razie wystąpienia szkód pociąga za sobą odpowiedzialność deliktową za zasadzie winy (art. 415 k.c.).

UBEZPIECZENIE OC ZARZĄDCY DROGI (2)

TYPOWE PRZYCZYNY SZKÓD

- **UBYTKI W NAWIERZCHNI, CHODNIKACH**
- **ZIMOWE UTRZYMANIE DRÓG I CHODNIKÓW (śnieg, gołoledź, lód)**
- **OLEJ, SMAR NA DRODZE**
- **DRZEWA W PASIE DROGOWYM I ICH KONSERWACJA**
- **ZNAKOWANIE DRÓG (ostrzeżenia przed remontem i dzikimi zwierzętami)**

Winę zarządcy musi udowodnić poszkodowany występujący z roszczeniem (art. 6 k.c.).

UBEZPIECZENIE OC ZARZĄDCY DROGI (3)

DOCHODZENIE ROSZCZENIA

USTALENIE SPRAWCY

- Dochodząc roszczeń wynikających ze stanu jezdni (dziury, oblodzenie itp.) trzeba w pierwszej kolejności **ustalić jaka instytucja sprawowała zarząd dla tego odcinka drogi, na którym doszło do szkody.**
- Drogi publiczne dzielą się na kilka kategorii: **krajowe, wojewódzkie, powiatowe, gminne** i od tego podziału zależy podmiot odpowiedzialny za ich należyte utrzymanie.

Drogi krajowe i autostrady	>>>	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
Drogi wojewódzkie	>>>	zarząd województwa,
Drogi powiatowe	>>>	zarząd powiatu,
Drogi gminne	>>>	wójt, burmistrz lub prezydent miasta.
- Trzeba wiedzieć, że ulice leżące w ciągu wymienionych dróg należą do tej samej kategorii, co te drogi.
- Występują również drogi niezaliczone do żadnej kategorii dróg publicznych – drogi wewnętrzne (położone na terenie osiedli mieszkaniowych, drogi dojazdowe do gruntów rolnych i leśnych, obiektów użytkowanych przez przedsiębiorców, place przed dworcami kolejowymi, autobusowymi i portami oraz pętle autobusowe), za których utrzymanie odpowiedzialność ponoszą podmioty zarządzające terenem, na którym drogi i miejsca te się znajdują.

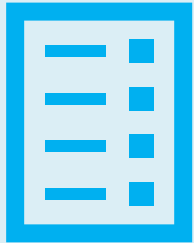

Nasze roszczenie powinniśmy w pierwszej kolejności zgłosić do odpowiedzialnego za miejsce zdarzenia zarządcy drogi, który skieruje nas do swojego ubezpieczyciela. Jeżeli zarządca drogi nie posiada polisy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej to musimy dochodzić naszych roszczeń bezpośrednio od niego.

UBEZPIECZENIE OC ZARZĄDCY DROGI (4) DOCHODZENIE ROSZCZENIA (cd)

ZEBRANIE DOWODÓW WINY SPRAWCY

- **NOTATKA/PROTOKÓŁ POLICJI (zawsze przy szkodach osobowych)**
- **ZEZNANIA ŚWIADKÓW, WSPÓŁUCZESTNIKÓW, OSÓB ZAMIESZKUJĄCYCH W POBLIŻU**
- **DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA LUB FILMOWA Z MIEJSCA ZDARZENIA**
- **WIZJA LOKALNA, OGLĘDZINY MIEJSCA PO SZKODZIE**
- **OGLĘDZINY POJAZDU (zdjęcia, dokumentacja)**

Należy pamiętać o możliwym ograniczeniu odpowiedzialności zarządcy drogi wynikające z przepisów o przyczynieniu się poszkodowanego do powstania lub zwiększenia szkody (art. 362 k.c.).

USTALENIE WYSOKOŚCI ROSZCZENIA

- **Zakres ochrony udzielanej ubezpieczonemu (sprawcy), sposób i termin likwidacji szkody, wyłączenia i wszystkie wzajemne prawa i obowiązki stron wynikają z zawartej umowy i są zapisane w OWU.**
- **Wysokość sumy gwarancyjnej może być określone limitowo na jedno zdarzenie (np. 10 tys. zł).**
- **Możliwe jest zastosowanie w umowie franszyzy (np. szkody do 500 zł pokrywa ubezpieczony zarządca drogi).**
- **Zarządca drogi odpowiada zarówno za szkody osobowe (ściśle powiązane z osobą poszkodowaną), jak i rzeczowe (uszczerbek w majątku poszkodowanego).**
- **W ubezpieczeniu OC prawo statuuje zasadę pełnego odszkodowania, co oznacza obowiązek naprawienia szkody przez zarządcę drogi (lub jego ubezpieczyciela) nie tylko rzeczywiście poniesionej, ale także zwrot tzw. utraconych korzyści (art. 361 k.c.).**
- **Straty rzeczywiste ustala się poprzez wykazanie różnicy między stanem majątkowym poszkodowanego przed zdarzeniem a wysokością majątku po szkodzie.**
- **Przy szkodach osobowych należy zebrać i przedstawić dokumentację medyczną (opis skutków powypadkowych), dołączyć ewentualne rachunki i faktury z leczenia/rehabilitacji i określić wysokość ewentualnego zadośćuczynienia.**

UBEZPIECZENIE OC ZARZĄDCY DROGI (5) O CZYM TRZEBA JESZCZE PAMIĘTAĆ

Przepisy prawa nigdzie nie przewidują domniemania winy w stosunku do zarządcy drogi, a konstrukcję domniemania faktycznego można stosować tylko, gdy pozwalają na to zaistniałe okoliczności.

Obowiązek utrzymania dróg publicznych w należyтым stanie zapewniającym bezpieczeństwo ruchu musi być oceniany w rozsądnych granicach, w świetle zasad doświadczenia życiowego.

Należy zwrócić uwagę, iż utrzymanie drogi w okresie zimowym w stanie całkowitego bezpieczeństwa jest często technicznie nierealne do wykonania, co skutkuje brakiem zawinienia zarządu drogi.

Uszkodzenie pojazdu na skutek śliskości drogi nie daje automatycznie podstawy do przyjęcia odpowiedzialności po stronie zarządcy.

Nie można np. wymagać, aby funkcjonariusze samorządu terytorialnego odpowiedzialni za stan dróg, byli w stanie w ciągu godziny po ustaniu burzy śnieżnej skontrolować wszystkie drogi znajdujące się pod jego zarządem i zapobiec powstaniu ewentualnych szkód.

Rzecznik
Finansowy

www.rf.gov.pl

04

DOCHODZENIE ROSZCZEŃ Z UBEZPIECZEŃ OC POSIADACZA/ZARZĄDCY NIERUCHOMOŚCI

Jak postępować z razie szkody?

ODPOWIEDZIALNOŚĆ CYWILNA POSIADACZA NIERUCHOMOŚCI

TYPOWE PRZYCZYNY SZKÓD

- SPADAJĄCE PRZEDMIOTY (sople, śnieg, elementy elewacji)
- STAN CHODNIKÓW I POSADZEK (woda, śnieg, lód, nierówności)
- POWALONE DRZEWA / SPADAJĄCE GAŁĘZIE
- ZALANIE

Winę posiadacza nieruchomości musi udowodnić poszkodowany występujący z roszczeniem.
(art. 6 kc).

Często właściciele lub zarządcy nieruchomości posiadają ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej, z którego można dochodzić odszkodowania za odniesione szkody wyrządzone ich zaniedbaniami.

- ❖ UBEZPIECZENIE OC POSIADACZA MIENIA (dobrowolne, wspólnoty i spółdzielnie mieszkaniowe)
- ❖ UBEZPIECZENIE OC ZARZĄDCY NIERUCHOMOŚCI (obowiązkowe, min. SG 50 tys. euro)

SZKODY I OBRAŻENIA PONIESIONE NA SKUTEK PRZEDMIOTÓW SPADAJĄCYCH Z BUDYNKU

- Zgodnie z art. 61 pkt 2 ustawy prawo budowlane **właściciel lub zarządca nieruchomości odpowiada za zapewnienie bezpiecznego użytkowania obiektu, w tym jeśli oddziałują na niego czynniki atmosferyczne.** *Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 682 z późn. zm.).*
- Właściciel nieruchomości powinien zatem usuwać sople, nawisy śnieżne, a także uprzątać lód z balkonów i dachów budynków. Po każdym poważnych zjawiskach atmosferycznych takich jak wichury czy burze powinien dokonać przeglądu stanu budynku i podjąć należyte środki naprawcze lub zapobiegawcze wypadkom.
- W przypadku zawinionego niedopełnienia tego obowiązków przez właściciela (lub zarządcę nieruchomości) poszkodowany może dochodzić od niego odszkodowania na zasadach ogólnych na podstawie art. 415 k.c..
- **Poszkodowany musi udowodnić okoliczności zdarzenia i winę podmiotu odpowiedzialnego.** W tym celu może pomóc zebranie świadków zdarzenia i spisanie ich danych kontaktowych, a następnie uzyskanie ich pisemnego oświadczenia lub też protokół/notatka Policji lub straży miejskiej z miejsca zdarzenia. Warto też wykonać dokumentację zdjęciową (zdjęcie musi ujawniać lokalizację zdarzenia, np. znajdujące się wokół objekty lub numer nieruchomości). Jeśli miejsce zdarzenia było objęte monitoringiem (np. pobliskiego sklepu lub kamery miejskiej) warto uzyskać nagranie zdarzenia.
- **Aby uzyskać odszkodowanie należy wykazać wysokość szkody.** W tym celu potrzebna jest w szczególności dokumentacja medyczna zawierająca informacje o doznanych obrażeniach i dalszym leczeniu oraz rachunki za koszty leczenia np. leki lub koszty rehabilitacji. W przypadku szkód na mieniu należy wykonać zdjęcia uszkodzonych przedmiotów oraz zachować paragony za ich naprawę lub zakup nowych zniszczonych rzeczy.

SZKODY I OBRAŻENIA PONIESIONE NA SKUTEK NIEUPRZĄTNIĘTEGO CHODNIKA

- Za szkodę spowodowaną upadkiem na nierównym, nieposprzątanym, nieodśnieżonym lub oblodzonym chodniku odpowiada podmiot, któremu ustawa nakazuje dbanie o stan jego nawierzchni. Mogą to być m.in. gmina, spółdzielnia, wspólnota mieszkaniowa lub właściciel nieruchomości, do której przylega chodnik. **Przy dochodzeniu odszkodowania za takie zdarzenia w pierwszej kolejności trzeba ustalić, kto odpowiadał za stan nawierzchni w danym miejscu.**
- **Ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, stanowi, że samorządy zapewniają czystość i porządek na swoim terenie i tworzą warunki niezbędne do ich utrzymania. Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1469 z późn. zm.).**
- Gmina musi zapobiegać zanieczyszczeniu ulic, placów i terenów otwartych przez zbieranie i pozbywanie się błota, śniegu oraz lodu uprzątniętych z dróg dla pieszych przez właścicieli nieruchomości. Chodnik powinien być odśnieżony na całej swej szerokości, a w razie jego oblodzenia obowiązek jego usunięcia polega na całkowitym usunięciu lodu. Odgarnięty śnieg i lód powinien być składowany w takim miejscu, by nie powodował utrudnień w ruchu pieszym i mechanicznym, nie powinno się więc zgarniać śniegu na jezdnię, chodnik ani krawężniki.

SZKODY I OBRAŻENIA PONIESIONE NA SKUTEK NIEUPRZĄTNIĘTEGO CHODNIKA (cd)

- Za stan chodnika przylegającego bezpośrednio do nieruchomości odpowiada jej właściciel lub inna osoba władająca nieruchomością, np. najemca, dzierżawca, użytkownik wieczysty.
- Jeśli chodnik jest oddzielony od nieruchomości pasem zieleni, tzn. nie przylega bezpośrednio do nieruchomości, to za jego stan oraz ewentualne szkody, nie odpowiada właściciel nieruchomości tylko gmina.
- Właściciel przylegającej nieruchomości nie odpowiada za szkody na chodniku, na którym jest dopuszczony płatny postój lub parkowanie pojazdów samochodowych. Za stan dróg oraz chodników pełniących funkcje parkingów odpowiada gmina lub zarządca drogi, zależnie od tego, który z tych podmiotów pobiera opłaty z tytułu parkowania.
- **Gminy lub zarządcy spółdzielni czy wspólnot często powierzają wykonywanie zadań** (np. sprzątnięcia lub odśnieżania) **zewnętrznym firmom**. W takim przypadku można rozważać odpowiedzialność odszkodowawczą zarówno wykonawcy, jak i zlecającego. Do oceny odpowiedzialności wykonawcy ważna będzie również treść umowy i zakres przyjętych zobowiązań pomiędzy zlecającym a wykonawcą. Zlecenie utrzymania zimowego profesjonalnemu przedsiębiorstwu nie zwalnia całkowicie gminy z odpowiedzialności za szkody, bowiem nadal spoczywa na niej obowiązek nadzorowania, czy usługa ta jest realizowana należycie. Jeśli gmina uchybi swoim obowiązkom w nadzorze, może odpowiadać z własnej winy na podstawie art. 415 k.c..

SZKODY I OBRAŻENIA PONIESIONE NA SKUTEK NIEUPRZĄTNIĘTEJ POWIERZCHNI SKLEPU

- Innymi miejscami, w których często dochodzi do szkód to otoczenie sklepów, punktów usługowych i gastronomicznych. **Za wypadek, który zdarzył się wewnątrz budynku odpowiada właściciel pomieszczenia.** Tak jest, gdy wypadkowi ulegnie klient na mokrej, zabrudzonej, zabłoconej lub zaśniewanej posadce w sklepie.
- Np.: mimo, że bezpośrednim powodem śliskiej posadzki jest naniesiony do sklepu z chodnika śnieg, to jednak odpowiedzialność za wypadek ponosi właściciel sklepu, który nie dopilnował, aby podlegający mu personel stworzył odpowiednie warunki bezpiecznego poruszania się.
- Podstawę prawną odpowiedzialności odszkodowawczej w opisanych wyżej przypadkach stanowi art. 415 k.c.. Zgodnie z tym przepisem, kto z winy swej wyrządził drugiemu szkodę, obowiązany jest do jej naprawienia.
- Często właściciele lub najemcy nieruchomości komercyjnych posiadają ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej, z którego można dochodzić odszkodowania za odniesione szkody wyrządzone ich zaniedbaniami. Są to jednak ubezpieczenia dobrowolne, więc jeżeli właściciel lub najemca nieruchomości nie posiada polisy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej to musimy dochodzić naszych roszczeń bezpośrednio od niego.

SZKODY I OBRAŻENIA PONIESIONE NA SKUTEK POWALONEGO DRZEWA / GAŁĘZI

- Właściciel nieruchomości (posesji) jest odpowiedzialny za utrzymanie odpowiedniego stanu fitosanitarnego drzew rosnących na jego terenie i musi dbać o to, żeby drzewa były zdrowe i w razie konieczności usuwać spróchniałe konary.
- W przypadku, gdy szkoda na osobie lub mieniu zostanie spowodowana przez upadające drzewo lub gałąź rosnące na terenie posesji (nieruchomości) możemy dochodzić odszkodowania od właściciela posesji na podstawie art. 415 k.c.. Zgodnie z tym przepisem, kto z winy swej wyrządził drugiemu szkodę, obowiązany jest do jej naprawienia.
- Poszkodowany musi jednak udowodnić winę sprawcy, że drzewo lub jego konar spadły w wyniku zaniedbań właściciela posesji. Jeśli zostały spełnione wskazane wymogi dendrologiczne – drzewo było zdrowe – a mimo to zostało złamane lub wyrwane przez wiatr, to trudno będzie tu mówić o winie podmiotu odpowiedzialnego za jego utrzymanie, a nie działaniu siły wyższej w postaci wiatru.
- Gdy dochodzimy odszkodowania z OC posiadacza/zarządcy nieruchomości to w przypadku, gdy wypadku doszło w wyniku działania sił natury ubezpieczyciel, na którym ciąży obowiązek zbadania okoliczności zaistnienia szkody, powinien udowodnić ten stan faktyczny poprzez zabranie danych o stanie pogody, które wskazują, że zdarzenie było wynikiem sił natury, a nie zaniechań właściciela posesji, na którym rośło drzewo.

1. USTALENIE ODPOWIEDZIALNOŚCI

Pierwszym krokiem jest ustalenie na czyim terenie doszło do zdarzenia i kto odpowiada za porządek na tym terenie (posesji). Jeżeli właściciel powierzył swoje obowiązki innej osobie (zarządcy lub firmie) roszczenie będzie skierowane do tych podmiotów. Jeśli sprawcy w momencie zdarzenia posiadają aktualną polisę ubezpieczenia OC roszczenie kierujemy do ubezpieczyciela

2. UDOKUMENTOWANIE OKOLICZNOŚCI ZDARZENIA

Na poszkodowanym ciąży wykazanie winy sprawcy. Należy zatem zadbać o należyte udokumentowanie zdarzenia oraz poniesionych szkód (zdjęcia, protokoły, oświadczenia świadków, dokumentacja medyczna, rachunki za poniesione koszty leczenia/naprawy).

3. OKREŚLENIE WYSOKOŚCI ROSZCZENIA

Poszkodowany powinien określić czego domaga się od sprawcy (szkody osobowe: zadośćuczynienie pieniężne, zwrot kosztów leczenia/rehabilitacji i kosztów opieki, renta w przypadku inwalidztwa, odszkodowanie z tytułu utraconych zarobków; szkody majątkowe: koszty zniszczonego mienia lub ich naprawy, zwrot utraconych korzyści). Przy dochodzeniu roszczeń z ubezpieczenia OC, jeśli suma gwarancyjna nie wystarcza na całkowite pokrycie strat różnicę powinien zapłacić sprawca z własnych środków.

ODMOWA PRZYJĘCIA ODPOWIEDZIALNOŚCI

Odmowna decyzja ubezpieczeniowa, zwalniająca ubezpieczyciela od odpowiedzialności, gdyż zdarzenie nie wynikało z winy podmiotu odpowiedzialnego, powinna zostać oparta o podstawy faktyczne i prawne. Podstawy faktyczne wskazują na konkretne okoliczności, które uprawniają ubezpieczyciela do odmowy świadczenia, np. nagłe i gwałtowne warunki atmosferyczne. Podstawy prawne uprawnienia ubezpieczyciela do odmowy wypłaty świadczenia wynikają bądź z przepisów prawa powszechnie obowiązującego (np. ustawy, rozporządzenia), bądź z postanowień umowy ubezpieczenia (w tym OWU).

ZANIŻENIE ODSZKODOWANIA

Zakład ubezpieczeń jest ustawowo zobowiązany do przekazania nam wszystkich informacji związanych z postępowaniem odszkodowawczym. Jeśli mamy wątpliwości co do wysokości zaproponowanego przez ubezpieczyciela odszkodowania, to należy zażądać od zakładu ubezpieczeń dokładnego kosztorysu, na podstawie którego zostało wyliczone odszkodowanie.

Nasze zastrzeżenia, co do wyliczeń ubezpieczyciela warto skierować w trybie reklamacji wskazując na zaniżone lub nieuwzględnione naszym zdaniem koszty. Zakład ubezpieczeń musi się do naszej reklamacji odnieść w ciągu 30 dni (w skomplikowanych przypadkach do 60 dni).

Jeśli dalej stanowisko ubezpieczyciela nas nie zadawała, można zwrócić się z wnioskiem o interwencję lub postępowanie ugodowe do Rzecznika Finansowego. Należy też pamiętać, że Rzecznik może podjąć postępowanie interwencyjne lub polubowne dopiero wyczerpaniu postępowania reklamacyjnego przez ubezpieczyciela.

Rzecznik
Finansowy

www.rf.gov.pl

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ

**Rzecznik
Finansowy**

www.rf.gov.pl

PYTANIA I ODPOWIEDZI

Rzecznik
Finansowy

www.rf.gov.pl

**DZIĘKUJEMY PAŃSTWU ZA
UDZIAŁ W NASZYM SPOTKANIU**

www.rf.gov.pl

webinaria@rf.gov.pl

facebook.com/RzecznikFinansowy